

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofjsk.
poslopju (Bischofhof)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
srebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Dvojna gosposka v deželi.

(Govor poslanca g. Hermana v deželni zboru v Gradcu.)

II. Kedar štajerski poslanci sklenemo kako postaviti, vselej pristavimo besede: „moj (cesarjev) minister ima naloženo da ovo postaviti izvrši“, t. j. v djansko veljavo spravi. Kratke te besede živo dokazujejo, v kakem narobe svetu se nahajamo. Kdo pristavlja ove besede postavim? Deželni zbor, dežela štajerska. Za koga jih pristavlja? Za državo, t. j. za državne ministre na Dunaju; ali to je narobe svet; kajti v tem slučaju dežela štajerska daja zankaze — celi državi ali cesarstvu! Prav za prav bi imeli dunajski ministri izvrševati samo sklepe dunajskega državnega zbora, v zadeve 17 posameznih dežel pa bi se naj ne vtikali, pa tudi ne od njih zankazev sprejemali. Zakaj pa se vendarle ta narobe svet godi? Zato, ker deželni zbor štajerski nima več sam tiste oblasti, ki bi deželne postave izvrševala, to pa zato ne, ker je centralistična sistema tisto oblast deželam vzela in dunajskim ministrom vteknola. Iz tega pa je jasno, da dežele svojih domačih, deželnih zadev ne opravljajo same, da so postavljene pod jerobstvo dunajskih ministrov, ki sedaj iz Dunaja opravljajo znotranje zadeve vseh 17 posameznih dežel, kako? No, to čutimo vsi!

Ako pa deželni zbor nima oblasti, da bi svoje sklepe tudi v djansko veljavo spravljaj, ako pogreša izvrševalno gosposko, katera bi jemu odgovorna bila, potem je on res to, kar je vojak brez puške in sablje! In to je narobe svet!

Na dalje, kdo pa predlaga naše deželne postave svetlemu cesarju v potrjenje? Morebiti kak deželni minister v Gradcu, ki je deželi in jenemu deželnemu zboru odgovoren? Nikakor ne, ampak to vse opravlja kak minister na Dunaju, ki pogosto naše dežele in jenihih potreb še ne pozna, se za nje malo ali nič ne briga, če jih že nalašč ne zanemarija. Naposled kdo podpisuje zraven svitlega cesarja naše deželne postave? Zopet kak dunajski minister. Koga prosimo, da nam deželne postave potrdi? Morebiti deželni vladarja?

Ne, ampak avstrijskega cesarja. Sedanji deželni red ne pozna več štajerskega vojvoda, ampak le avstrijskega cesarja. Sicer pa smo že tako omamljeni, da smo zraven cesarja skoro pozabili na štajerskega vojvoda, ali vsled tega tudi na samostalnost štajerske dežele. Res sicer je, svitli cesar in pa štajerski vojvod sta ena in tista oseba. To je res; vendar to nikakor ne brani, da nebi bilo to, kar svitli cesar zapovedujejo, različno od tega, kar bi imel pri nas štajerski vojvod zaukazevati. Za blagor štajerske dežele bi imeli svitli cesar v prvi vrsti ne kot avstrijski cesar, ampak kot štajerski vojvod skrbeti. Ali ravno to prav storiti, brani nesrečna centralistična sistema. Vselej se nam med deželo, t. j. med štajerski zbor v Gradcu in med štajerskega vojvoda vrivajo cesarski ministri na Dunaju. In to je narobe svet! Kajti vladar in oblastnik naše dežele so svitli cesar le kot štajerski vojvod! Čem bolj tedaj v cesarju pozabimo štajerskega vojvoda, tem več deželne samostalnosti zapravimo in zgubimo! Žalibog, da se nahaja mnogo našincev, ki to želijo; tem slabim sinom naše lepe dežele veljajo besede: Gospod, odpusti jim, ne vejo, kaj delajo! [Klici: oho — smeh.]

Cerkvene zadeve.

Sedemdesetletnico so na Markovo veselo obhajali č. g. Marka Glaser pri sv. Petru pod Mariborom. Blagodušni na vse strani mnogozaslužni, za čast božjo in blagor Slovencev vselej vneti gospod so sedaj stari 70 let, so duhovnik 47 let, župnik 34 in kanonik 17 let. Nekdo jim je latinski tako čestital: Multa tulit fecitque puer, ter multa sacerdos — Abstinuit multis, parcas sibi, largus egentibus — Aeterna hinc Illi merces et gloria coeli! Bog nam jih obrani še mnoga leta!

Na Polensaku pri Ptujju so se osnovala pobožne bratovšine stanovske; možev se je dalo vpisati 100, žen 180, fantov 70 in toliko deklet!

Župniki so do sedaj morali vsako leto enkrat izkazati svetnej gosposki, koliko ljudi je bilo v

župniji rojenih, poročanih, koliko jih je umrlo, vse razvidno po spolih, starosti in boleznih — sitno, mudno delo. Ali pisarij še ni bilo zadosti; sedaj so jim naložili isto delo 4 krat v letu; vsaki četrt leta morajo napisati in odposlati omenjene izkaze! Eantes in universum mundum scribite . . . Korist pomnožene pisarije bo težko kdo priznaval!

Č. g. Karol Kljun, vikarij stolne cerkve v Ljubljani, izvrstni pridigar, pridni spovednik, duhoviti dopisatelj v dunajskem Vaterlandu, prvi urednik edinega večjega slovenskega konservativnega lista „Slovenec“, neustrašljivi zagovornik cerkvenih pravic in slovenskega naroda, ravnokar po trdi borbi izvoljeni zastopnik Slovencev za mestni zastop ljubljanski bil je od škofa Pogačarja nagloma prestavljen na neko kaplanijo v nekem kotu v notranjem Kranjskem zakaj? Zato, ker so prestavo čvrstega moža zahtevali — nemčurji. Škof so tem ustregli in zato jih sedaj hvalijo vsi nemški in judovski liberalci in pisarji in frajmauerji po vseh svojih novinah. Ubogi Slovenec nima nikder zaslombe, vse ga zatiruje — še cerkveni knezi mu niso ljubi. To je žalostno za Slovence in za sv. katoliško Cerkvo pri nas!

Nova cerkva v Frauheimu je dozidana in bode sred leta od milostljivega knezoškofa posvečena.

V Jeruzalemu in Sveti deželi se je sveto leto pričelo še le meseca decembra 1875 in bode po posebnem dovoljenju sv. Očeta še trpelo v letu 1876.

Dober sad svetega leta. Nek pijanec je lani ob koncu svetega leta g. fajmostru obljubil, da ne bode nikdar več žganja pil. Črez nekaj časa jih sreča; že od daleč ga pozdravijo in vprašajo, kako se mu kaj godi, in ali svojo obljubo dopolnjuje ali ne? „Spolnil sem vse“, pravi, „pa težko, celo s sekiro sem se moral bojevati. Še ni dolgo, pravi dalje, sem domu prišel žejn in truden. Stara navada me je peljala v kot, kjer je bila flaška z žganjico shranjena, in nekaj kapljic se je še videlo v njej. To je pač malo, si mislim, to me bo nekaj poživilo; pa moja obljuba mi zdajci v misel pride, in flaško postavim v kot nazaj. Vendar mira ne najdem. Samo od sebe se primeri, da drugokrat v tisti kot pridem, flaško v roke vzamem, zatič izmaknem in flaško povoham. Oh, kot nova kri mi teče po vseh udih. „Mož beseda“, mi vest na glas pravi, „obljube prelomiti ne smeš“, in flaško postavim v kot nazaj in proč odidem. In glej! sam zlodej me pa v tisti kot prinese, imam tam nekaj iskati — in flaška je že pa v rokah. Naenkrat se pa tudi ustrašim, ker sem tako slab, da zavolj par kapljic žganjice ne morem svoje grešne navade premagati, in flaško vržem skozi okno na natol — stopim bliže, da bi z veseljem gledal razbite črepinje, — ali glej! flaška leži cela med kamenjem. „Tu pa vendar mora hudir svojo teco zraven imeti“, sem na glas zakričal, „zgrabim sekiro, in stolcem flaško v drobiš — Tako sem z božjo pomočjo tega svojega malika premagal in pokončal.“ „Danica“.

Gospodarske stvari.

Špinača in jene sorte.

M. 1. Navadna špinača (*Spinacia oleacea*). Navadna špinača je dvojne sorte: a) z bodečim in b) z gladkim semenom. Rastlina je jedno- ali dveletna. Prva sorta z bodečim semenom ima bolj široko perje in je bolj priljubljena od druge sorte. Seje se špinača ali iz proste roke ali pa, da jo je mogoče bolj čisto pletti po vrstah 6—8 palcev vsaksebi, od meseca marca do konca septembra v rahlo, močno zemljo, ktero je treba posebno po letu večkrat dobro zamakati. Poletno setev sejejo radi na hladne kraje, ker je rastlina jednoletna in pri hudi vročini rada v seme gre. Seta za prezimovanje najboljše stori, ako se od konca avgusta do srede septembra poseje, ker je to najprilicnejši način si špinače za zimsko in spomladansko kuho prirediti. Zalivanje gred z gnojnico pred setvijo in nekoliko tednov po setvi o deževnem vremenu špinači boljše stori, kakor gnojenje z črstim gnojem. Špinača ljubi prav za prav prstenito že dalj časa obdelavano povrtno zemljo.

Seme se navadno od zimske setve izreja. Izberajo se tiste, na katerih najkrepkejša rastlika pa ne pregosto stojé. Potem se one rastline z moškim cvetom po cvetu popipljejo, da se morejo semenite ženske rastline bolj krepko razviti. Seme obdrži dve- do tri leta kalivno moč. Špinača se navadno kot zelena prikuha in le redkokrat v juhi potrebuje. Semenska stebila se navadno z palčicami podpiraje in se potem, ko je spodnje seme dozorelo, v male snopiče povežejo in na suhem prostoru v popolno dozoritev obesijo.

2. Španjska ali poletna špinača (*Tetragonia esparza*). Ta špinača je posebno v vročem poletju, ko navadna špinača in sploh zelene prikuhe pohajati jamejo, vse priporočbe vredna. Ko se ta rastlina na vrtu v prsteniti zemlji enkrat zaplodi, potem se od leta do leta sama ob sebi zaploja. Sicer se mora pa seme v gnojno gredo ali pa v lonec posejati in sploh na toplem držati. Ko sadike nekoliko odrastejo, se v prav mastno rahlo zemljo presadijo po tri črevlje vsaksebi in nekoliko dni z steklovino pokrijejo, da hitreje rastejo. Ko rastline tla pokrijejo, kar se navadno meseca julija zgodi, se vršički in perje za prikuho potrgajo, kar se navadno vsakih 8—14 dni zgoditi sme, tako, da nekoliko rastlin zadostuje jedno hišo leto in dan z špinačo preskrbeti.

(Konec prihodnjic.)

Vinogradno kolje postaja čedalje bolj drago. Tisoč smrekovega, hojevega ali borovega kolja stoji v Mariboru sedaj 8 fl. in preden se v vinogradu postavi, gotovo svojih 10 fl. V 30—40 letih je treba 6—8 krat kolje ponoviti, ker skoro vsako v 5 letih toliko strahni, da ne sodi več v vino-